

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Kaj Ahlsved : Skimrande verk om moderskap. Österbottens tidning 1.10.2019 s. 17.

Skimrande verk om moderskap

RECENSION. Anna-Maria Helsing inbjuds att dirigera orkestrar världen över. I lördags dirigerade hon MÖK där den klingar som allra bäst: i Snellmansalen.

I centrum för lördagens konsert stod uruppförandet av Outi Tarkiainens sångcykel "Naarasäiti" för baryton, stråkorkester och piano (2018).

Som prolog framfördes Tjajkovskijs "Andante cantabile" (1871) som är en vacker skapelse hämtad ur hans första stråkkvartett.

Mellersta Österbottens kammarorkester (MÖK) och Helsing verkade trivas i varandras sällskap från första stund, och att det är en ack så fin stråkmینیatur råder inget tvivel om.

Tjajkovskijs folkmusikaliska tematik gav inledningen ett djup knut till livets gång och förgänglighet. Den ömma tolkningen fungerade också som en varm rogvävande musikalisk anesthesi inför den stundande förlösningen av Outi Tarkiainens nya verk.

Outi Tarkiainen (f. 1985), temakompositör vid årets Ruskfestival, är en av Finlands mest intressanta nulevande tonsättare. I augusti uruppfördes hennes "Midnight Sun Variations" på legendariska BBC Proms i London. Det gemensamma med det verket och "Naarasäiti" ("Honmamma", skribentens översättning) är att båda tematiskt tangerar moderskapet.

ITARKIAINENS MUSIK finns en koppling till naturen och i likhet med hennes kanske mest omfattande verk hittills "Maa, kevään tytär" ("Jord, vårens dotter", 2015) bygger "Naarasäiti" på nutida samiska diktares texter. Texten till "Naarasäiti" är ett collage av Rauni Magga Lukkaris och Rose-Marie Iluuvus dikter, och dikternas urkraftsmässiga matriarkalism kopplas samman med naturens urkraft. Tarkiainen är själv född i Rovaniemi men bor numera i Ivalo.

I den samiska poesin finns ofta en naturlig sångbarhet via kopplingar till jorkeken men denna koppling är inte framträdande i "Naarasäiti", eftersom dikterna har översatts till finska. Barytonen Aarne Pelkonen hade fullt sjå med Tarkiainens komplexa och ofta med glissandon kryddade melodik, men han uppvi-

"Helheten var mer än övertygande."

Dirigenten Anna-Maria Helsing har hela norra Europa som sitt arbetsfält. FOTO: KASPER DALIKARLARIKV

sade en imponerade elasticitet i röst. Så är ju verket också skrivet uttryckligen för honom. Glissandon bidrar med en viss rå "djuriskhet" men kan också anspela på starka ohejdbara mänskliga emotioner.

VALET AV BARYTONRÖST som berättare av en historia om moderskap var spännande: Denna dualism undflydde nämligen patriarkaliska undertoner och fungerade i stället inkluderande och gjorde berättelsen universell och allmänmänniskt.

Barytonen Pelkonen gick också spännande, förtroliga samtal med altviolinisten (Ilanna Pakkala) som inte bara inleder sångcykeln utan ofta representerar det djupt kvinnliga.

Tarkiainens cirka 30 minuter

långa sångcykel präglas av ett utmärkt kompositörmässigt hantverk. Hon vet exakt vad hon vill men det klingar lika spännande som oförutsägbart. I den tredje sången målar hon upp en flytande och drömsk känsla kring reflektioner om symbiosen mellan modern och det ännu ofödda barnen. Pianot, spelat av Johanna Tilus, har här en avgörande klanglig roll.

Den fjärde sången inrymmer skimrande tankar om livets stora gåtor. Pianots glimrande klanger leder berättelsen fram till den fette sången som är en alltigenom gripande avslutning: en koral-aktigt välsignelse av föderskan och det nya livet. En synnerligen fin avslutning på en berörande helhet.

KONSERT

Mellersta Österbottens kammarorkester
Anna-Maria Helsing, dirigent
Aarne Pelkonen, baryton
Tjajkovskij, Tarkiainen (uruppförande),
Sjostakovitj
Snellmansalen 27.9.2019 kl. 19

Helsing hade full koll på den komplexa rytmen och MÖK musicerade utmärkt.

DEN ANDRA KONSERTHALVAN var vigd åt Rudolf Barsais arrangemang av Sjostakovitjs tionde stråkkvartett (1964). Arrangemanget kallas "Symfoni för stråkar" op. 118b (1968) och är likt "Kammarsymfonin" op. 110b ett av MÖK:s och inte minst hederskapellmästaren Juha Kangas

bravurnummer i vilket man kan förnimma kopplingar till vänskapen med PH Nordgren.

Men denna historiska barlast fick inte Helsing att darra på manscheten. En klar och stilig första sats kontrasterades av en formidabel urladdning i den andra satsen med urkraft och folkmusikalisk intensitet rotad i Munsalaskogarna. Vemodet i den tredje satsen målades med flyglik klang.

FINALEN BLEV något anonym i sammanhanget men helheten var mer än övertygande och Sjostakovitj en fin avrundning på en suverän konsertthelhet.

Kaj Ahlsved